

ȘCOALA NOASTRĂ

Revistă lunară de educație-cultură profesională și afirmare națională

OCTAVIAN GOGA

Cuvântare comemorativă, rostită la festivalul Asociației
Învățătorilor din jud. Sălaj, în Zălau

A trecut prea puțin timp de când, crainicul durerilor din Ardealul pătimirii noastre, vestitorul viitorului de răsbunare și solul împlinirii dreptății dumnezeiești: Octavian Goga, s'a stins.

Vremurile mari pe cari le-a trăit neamul nostru și-au avut premergătorul lor, l-au avut pe Octavian Goga. În aceste vremuri de pregătire a unității naționale, Octavian Goga a fost creator de suflete, de curente, de instituții și regenerator al acestui neam.

Pentru câtă glorie a adus acestui neam, pentru câtă jertfă a închinat acestei glorii, pentru nobila pildă pe care a dat-o tuturor, prin întreaga lui vieată: Asociația noastră se proșterne în fața memoriei lui, evocând câteva crâmpoie din viața și opera marelui dispărut.

Eternul poet, cărturar și bărbat de stat, Octavian Goga, s'a născut la anul 1881 în Rășinari, dintr'o familie preotească, în acel mediu sănătos care a dat neamului mulți bărbați luminați și aproape de țărâna aceluia care a fost Mitropolitul Andrei Șaguna.

Născut într'o comună care reprezintă o puritate de rasă absolută: 6000 locuitori arătau statisticile ungurești, 6000 suflete, toți Români. Jandarmii unguri erau singurii străini în Rășinari, unde mulți dintre ei sfârșiau prin a lepăda haina de paznici ai ordinii, ca să se căsătorească acolo și să devină Români. Erau desnaționalizați și înghițiți de mediul absorbant.

Crescut într'o atmosferă curat românească, în cântecul plugarului obidit, în cultul mucenicilor neamului, nu se putea

să nu devină un apostol al naționalismului și un vrednic urmaș al celor dispăruți, în timp ce cărăruile munților îi arătau drumul de urmat.

«Satul cu toată atmosfera lui originală, autentică și bogată a fost cel dintâi cadru care i-a atras privirile scrutatoare, făcându-l să simtă instinctiv că în acel microcosm al țaranului, trăiește însuș neamul nostru cu toate bucuriile și durerile lui. O inteligență precoce îi dă puțința să priceapă și să rețină atâtea din manifestările variate ale sufletului popular, fructificând simțirea excepțională, din care aveau să răsară în curând acele creațiuni literare, ce-i deschideau drumul spre celebritate». (prof. Dr. I. Mateiu).

Mai intervin două elemente hotărâtoare în viața sufletească a poetului :

Deoparte opresiunea maghiară, care tocmai atunci inaugura era celei mai sălbatice persecuții pentru Români, prin procesul Memorandului, care-l face pe poet să se exprime așa : «Era o opresiune, pe care o știm cu toții, ramificându-se până în cele mai mici îndeletniciri ale vieții dela țară. De sigur că ea trezea protestarea și eu m'am născut în această protestare, m'am născut cu pumnii strânși, sufletul meu s'a organizat din primul moment pentru protestare, pentru revoltă, cel mai puternic sentiment care m'a călăuzit în viață și din care a derivat și formula mea literară».

Iar de altă parte, vecinătatea comunei natale cu Țara liberă, — găsindu se pe coloana vertebrală a românismului, — care-i înfipse în suiet nedreptatea dintre frați, despre care spune : «Am știut deci, din primul moment al vieții mele, că există granițe ; am știut ce însemnează existența graniței : un piron înfipt în carnea unui popor».

Ca elev al liceului unguresc din Sibiu, își face debutul și publică poezii în Revista Ilustrată dela Gherla, Tribuna Literară din Sibiu și mai târziu în Familia dela Oradea.

Nu poate suporta atmosfera îmbăcsită din liceu, dă frâu liber sentimentelor sale, pe urma cărora este eliminat pentru manifestări naționale și termină liceul la Brașov. Această umilință o povestește mai târziu, în 1908, când este tradus în fața Curții cu juri din Cluj, ca răsvrătitor.

«Profesorul ne vorbește din istoria Ungariei, de epoca regelui Andrei al III-lea și între altele ne spunea cam urmă-

toarele : «Pe vremea acestui rege au venit în Ungaria și Valahii. Această adunătură de oameni a fost un neam de ciobani, cari trăiau cu oile în prăpăstiile Balcanilor, o viață aproape animalică. Dar îi vedeți și azi cum coboară dela munte călare pe măgari, acești ciobani valahi, acești păcurari soiși cu plete năclăite de unsoare și cu chipul sălbatic. Și așa urmează mai departe firul povestirii profesorului de istorie, Toate acestea sunt frânturi din viața sufletească a anilor mei de școală» ...

«Ne vorbea de epoca Principelui Taksony sau de bătălia dela Augsburg. Era o zi frumoasă de toamnă, cu senin și raze de soare... Se aprindea amiaza... Nervii mei cu neastâmpărul lor de 18 ani, ce cereau un liber, abia așteptau sunetul clopoțelului care-mi aducea libertatea. Insemnam cuvintele profesorului pe hârtie și pe furiș, cu un gest discret m'am uitat la ceasornicul din buzunar...

Asta mi-a fost nenorocirea ! Profesorul a sărit ca scos din minți dela catedră și s'a repezit asupra mea : «Trădătorale ! te plictisești, nu e așa ? Te plictisești și ai vrea să scapi odată când e vorba de istoria neamului maghiar, de istoria patriei. Înțelegi mizerabile ? Versuri Valahe știi scrie la Tribuna ? Incălzim șerpi la sân». Și puțin a lipsit că nu m'a lovit în cap, pragmatecul meu profesor de istorie. Și când i-am răspuns, Domnii mei cu liniștea mândriei mele rânite «Domnule Profesor, eu știu lecția... eu știu întreaga carte... Te rog să mă ascuți... Atunci acest om furios, mi-a smuls cartea din mână, a asvârlit-o de s'au respirat foile peste bănci și mi-a urlat în urechi următoarele cuvinte interesante, cuvinte tipice : «ce-mi pasă dacă știi ceva sau nu știi din sdrențele astea de foi, eu vreau inima D-tale!»

În aierul reavăn al liceului din Brașov își reface sufletul ultragiât și culege cu pasiune adevărurile catehismului nostru de rasă dela venerații profesori ai acestei școli de mândrie națională.

Astfel pornește la universitatea din Budapesta. Vieța de student în capitala Ungariei ne-o zugrăvește atât de plastic și sugestiv în următoarele rânduri :

«Sub zidurile ei reci și sure patru ani de zile s'a plimbat revolta mea. Mi-aduc atât de bine aminte de vâltoarea

noastră de atunci. Trei sute de studenți români, smulși din umbra satelor ardelenesti, aruncați pradă molohului în metropola dușmană. Pare că le văd și azi rândurile băeților cari aduceau toată sfiala și cuviința țărănească în vălmășagul strein. Eram picături agitate într'o mare care avea de gând să ne anihileze, eram punctele de observație, posturile de avangardă ale românismului primejduit în existența lui. Un angrenaj savant, o vastă șurubărie era angajată la distrugerea noastră. Pedagogia opresorului avea la bază ideea de-a ne face ienicerii culturii maghiare. Pentru acest scop colaborau toate dimprejur : școală, mediu, gazetă, fiecă respirație. Era o luptă inegală și neconținută. Pretutindeni, în sălile de cursuri, în biblioteci, în laboratorii, în foiletoanele ziarelor, la teatru, în glumele noastre cotidiene molohul se furișa după noi, să ne otrăvească cu suflarea lui.

Și cu toate acestea n'am fost învinși».

Dragostea de acei din mijlocul cărora a plecat nu-l lasă să-și urmeze liniștit studiile, ci-l îndeamnă spre o țintă mai frumoasă, mai măreață și mai ideală. Dorința de-a ținea vie flacăra naționalismului în pătura intelectuală și prin aceasta în mulțimea de jos, îl pasionează.

Ca fruct al frământărilor sale sufletești se naște fătlul său, revista »Luceafărul«, a cărei tipografie o instalează într'o pivniță dosnică și unde se întruneau permanent conspiratorii cu prisos de nevoi și-și așterneau pe hârtie visul rebel. Revista »Luceafărul« a făcut cecece și-a propus inițiatorul ei : strângerea rândurilor intelectualilor, legătura sufletească între Românii de pe ambele povârnișuri ale Carpaților și menținerea conștiinței naționale între toți Românii de pe cuprinsul Ardealului.

Cine se gândește acum, postum, cum a putut apărea aceea revistă acolo în metropola șovinismului unde matadorii desnaționalizării calculau viața poporului nostru, ușor își poate da seama de eforturile depuse de conducătorul ei.

Terminându-și studiile aduce revista la Sibiu, ia parte activă la conducerea »Astrei« și scrie poezii. Poeziile le adună și le publică într'un volum în anul 1906. Apariția acestui volum a fost o adevărată revelație sufletească pentru toți Românii. Criticii literari se grăbesc să-i aducă elogiile. Insuși Titu Maiorescu — criticul și îndrumătorul literaturii de a-

tunci — cere Academiei Române să acorde poetului ardelen premii pentru poezii, relevând cu multă obiectivitate și căldură însușirile geniale ale autorului.

Din aceste poezii transpiră slova înțelegătoare și plină de suflet românesc a poetului cu ochi albaștri ce a văzut lumina zilei între munți. De acolo din aerul curat al brazilor și sborul șoimilor, poetul a cules toată simțirea unui norod neîndreptățit de soartă :

La voi aleargă totdeauna,
Truditu-mi suflet să se 'nchine ;
Voi singuri străjuiți altarul
Nădejdi mele de mai bine ;
Al vostru-i plânsul strunii mele
Creștini ce n'aveți sărbătoare ;
Voi cei mai buni copii ai firii
Urziți din lacrimi și sudoare.

Aceeași suferință și sbuciumul său sufletesc pentru dorul neîmplinit îl cântă în poezia Noi :

Avem un vis neîmplinit,
Copil al suferinții, — University Library Cluj
De jalea lui ne-au răposat
Și moșii și părinții . . .
Din vremi bătrâne, de demult
Gemând de grele patimi :
Deșertăciunea unui vis
Noi o stropim cu lacrimi . . .

În undele cristaline ale apelor de munte vede plânsul iobagilor fără noroc, vede răzvrătitul apelor de aceea zice Oltului :

Să verși păgân potop de apă
Pe șesul holdelor de aur ;
Să piară glia care poartă
Instrăinatul, nost' tezaur ;
Țărâna trupurilor noastre
S'o scurmi de unde ne 'ngroapă,
Și să-ți aduni apele toate,
— Să ne mutăm în altă țară !

Alături de muncitorii giei, suferă învățătorul, «apostolul», «magul» care în așteptarea vremurilor mai bune, ține aprinsă flacăra iubirii de neam, spunându-le :

Că sunt din neam împărătesc,
Din țară 'ndepărtată,
Că tot pământul rotogol
Era al lor odată.

Ca niște mărgăritărele neprețuite se desprind «cântecele» cu simțirile și limba lor dulce ca mierea din fagure și cu Laie Chioru — cântărețul satului, — care cântă durerea, veselie și păstrează cântecele moștenite din străbuni.

... Când de dor ne zice Laie
Tremură cupa pe masă,
Când de jale zice Laie
Sboară cupa pe fereastră;
Și-ași aprinde-atuncea satul,
Să-l văd pară 'nvălvătaie;
— Ochii vineți foc să-i arză
Mai crâșmare Nicolaie.

Din aceeași plămădă sufletească și în aceeași atmosferă scrie piesele: Domnul Notar și Meșterul Manole.

Domnul Notar a fost scrisă în 1913, când poetul a fost candidat de deputat în jud. Arad și când, a încercat o tristă experiență în materie de administrație ungurească.

În Meșterul Manole, ne prezintă un tânăr sculptor înzestrat cu un talent excepțional și cu un suflet rar, care caută femeia trimisă de Pronia cerească să-i înțeleagă sufletul. În calea vieții întâlnește fel de fel de femei, dar inima lui rămâne rece până când soarta îi trimite în cale pe tânăra doamnă Brăneanu — soția unui moșier — o femeie de-o frumusețe rară. Până în aceea zi idolul său era arta, din acel moment proclamă iubirea mai presus de artă, iar el devine sclavul ei.

Femeia răspunde sentimentelor lui, însă nu se poate hotărî să-și părăsească viața comodă și să urmeze îndoburdurile inimii. Relațiile amoroase prelungindu-se, secretul este aflat de moșierul Brăneanu; iar epilogul este ieșirea pe teren a celor doi rivali, unde sculptorul este rănit.

După ce încearcă această decepție sentimentală, se consideră cea mai nenorocită ființă și se închide în atelierul său. Din frământările sale sufletești, răsare turnată în bronz cea mai frumoasă femeie.

În această dramă, autorul ne arată că, orice operă de artă se răscumpără prin sacrificiu și în măsura în care creația este mai mare, jertfa trebuie să fie mai hotărâtoare.

* * *

Vine războiul cu epoca neutrală pentru Români, poetul nu-și găsește astâmpăr, trece Carpații pe pământul făgăduin-

ței, în care timp mama-sa îi ispășește păcatul în lagărul Șopronului. — Aici scrie «Cântecele fără țară», în care profetul neamului, prin struna lirei sale, cântă jalea și dorul de răsbunare a celor rămași în urmă și îndeamnă pe frații liberi la răsbunare. Sufletul desnădăjduit al poetului plânge :

Eu sunt un om fără de țară,
Un strop de foc purtat de vânt,
Un rob răsleț scăpat din fiară,
Cel mai sărac de pe pământ.
Eu sunt un mag de lege nouă,
Un biet nebun orbit de-o stea,
Ce-am rătăcit să v'aduc vouă
Poveștile din țara mea.

pentru a continua . . .

Căci, vai de cine-și pierde țara,
Ca să și-o ceară dela voi.

În timpul neutralității pregătește opinia publică — alături de marii patrioți — pentru intrarea României în războiu cât mai repede.

Chemarea lui zguduitoare și verbul său cuceritor, la marile întruniri publice, electriza toată suflarea românească : «Ori intră România în acțiune ca să ne mântuiască pe noi și să se întărească pe sine, ori rațiunea de a fi a românismului din Ardeal este cu desăvârșire știrbită».

La altă întrunire, o nouă implorare : «Ori treceți acum munții spre ei să-i scăpați, ori rugați pe Dumnezeu să ridice munții până în cer, ca să nu poată pătrunde la voi glasul blestemelor lor».

Intrarea României în războiu întârziind, alt strigăt desnădăjduit al poetului :

Veniți Români. Porniți-vă spre munte,
V'arată drumul morții din morminte,
Căci adevăr zic vouă :
Ori vă mutați hotarul mai departe
Ori veți peri cu trupul frânt în două.

* * *

După grele suferințe, prin vitejia soldatului român și înțelepciunea conducătorilor, desnodământul fericit a venit, iar poetul și-a văzut visul cu ochii.

— «Scriptura s'a împlinit, epopeia s'a încheiat și o nouă răspântie se găsește în fața noastră» : organizarea noului Stat și unificarea sufletească. Acestei munci de călăuzire a spiri-

tului public se dedică poetul, căutând a așeza ca reazim de căpetenie a vieții de stat: ideea națională. «La gazetă și întruniri, la tribuna Parlamentului și pe banca ministerială, în umbra Bisericii și sub cupola Academiei», s'a jertfit pentru, cum singur mărturisește în poezia «Fecunditas»:

«Nu au popasuri gândurile mele,
Sămânța lor se sbate veșnic nouă,
Și călător pe drumuri nesfârșite,
Se risipește sufletul meu vouă».

În anul 1931, împlinind 50 ani de viață, Națiunea recunoscătoare — dela cel mai tânăr vlăstar și până la academi-cianul cu seara vieții în plete — a sărbătorit geniul național în cadrele cele mai frumoase, mai curate și mai înălțătoare. Cuvintele rostite cu acel prilej de sărbătorit, au fost o garanție pentru zilele câte i-au mai rămas:

«Făgăduesc înaintea lui Dumnezeu și a Țării, că tot restul puterilor mele intelectuale le voi pune la picioarele acestei țări, pe care vreau s'o transmitem generațiilor viitoare, curată, strălucitoare, ca un punct de lumină pentru patrimoniul umanității».

Cuvântul și l-a respectat, iar moartea îl găsește pe baricadă.

* * *

Mărita Nație Română, pentru unitatea căreia a luptat, va găsi atâta granit sau marmură în munții ei pentru a-i eterniza numele, dacă nu, se vor găsi Români mari de suflet, cari îi vor ridica monument în inimile lor.

Macedon Olariu, inv. dir.

NOTĂ: — Pentru această cuvântare am consultat lucrările: »Poezii«, »Mustul care fierbe« și »Fragmente autobiografice« de Octavian Goga.

METODELE PEDAGOGICE ȘI APLICAREA LOR

de Ionel P. Diaconu.

Această problemă se discută mult în zilele de azi și prezintă un deosebit interes pentru corpul didactic. Înainte de a trece la tratarea subiectului, găsesc de cuviință să clarificăm câteva lucruri. Găsesc de cuviință să clarificăm câteva noțiuni, ca să putem mai ușor înțelege metodele pedagogice, care stăpânesc azi învățământul.

În orice vocabular pedagogic vom găsi următoarele cuvinte: concepție, curent, sistem și metodă, de multe ori întrebuințate ne la locul lor. Este necesar să clarificăm aceste noțiuni, ca să putem trece mai ușor la noțiunea de metodă ca mai la urmă să vorbim de aplicarea lor.

Concepție este o părere, mai mult sau mai puțin adevărată, despre un lucru sau un fapt. Curent este părerea unui om adaptată de mai mulți oameni și susținută. Așa a fost curentul Kantian, Pestalozzian, Schopenhauerian, Rousseauist, curentul activismului, și azi curentul individualismului. Nu este cazul să insistăm asupra acestor curente, ci am dat câteva exemple spre a ne da seama ce înseamnă curent. Concepția și curentele pot fi adevărate și neadevărate.

Adevăul nu este o condiție sine qua non de existență al lor, mai ales în domeniul pedagogiei unde avem de-a face cu un element ce se vede, există dar nu se poate pipăi. Curentul și concepția se bazează pe imaginația creatoare fără obligația adevărului. Natural, cele care nu sprijină pe adevăr, care în acest caz este numai reazimul realității, vor cădea când vor trece la practică.

La baza pedagogiei actuale o singură concepție și un singur curent există. Este concepția copilului sau curentul Rousseauist așa cum îl numește pedagoga suedeză Ellen Key. Curentul copilului este piatra de granit în care s'a înfipt rădăcinile știința educației. Și după cum concepe fiecare educația copilului, fie posibilitatea, fie direcția, concepțiile și curentele se împart. Dacă ni se permite să facem o analogie

între curentele pedagogice de azi și un pom cu coroană bogată, am putea asemăna concepția copilului cu rădăcina pomului, curentul rousseauist cu tulpina, altele curente care s'au emanat cu ramurile pomului, iar roadele educației cu florile și fructul pomului. Căci întocmai cum unele roade sunt dulci iar altele amare și roadele educației sunt la fel, dependente de felul educației. Dacă ar fi vorba să insistăm asupra curentelor pedagogice am vedea că fiecare pedagog a lansat câte o idee, care mai la urmă a devenit curent prin adopțiune.

Sistem însemnează un curent care se sprijină pe observarea realității. Este tot ceva teoretic, care are însă bază reală. Diferența între curent și sistem este următoarea. Curentul se bazează pe imaginație, pe când sistemul pe realitate. Realitatea în curent poate să fie inexistentă. Sistemul se obișnuiește a se numi și formă sau tip, deși nu este tot una: și aceiaș. Sistemul pedagogic este totalitatea curentelor pedagogice aplicate la realitate. Prin sistem se urmărește realizarea unei concepții sau păreri.

De aceia sisteme sunt mult mai puține ca și curentele. Cele mai însemnate sisteme pedagogice sunt: sistemul Mannheim, sistemul Dalton, sistemul Winetca, sistemul Kerchensteyner, sistemul Decroly — care s'a transformat în metodă — și sistemul Dewey.

Între sistem și metodă este foarte mică deosebire. O privire superficială te duce imediat la eroare.

Metoda este calea pe care trebuie s'o urmeze în descoperirea adevărului. Metoda pedagogică este calea pe care trebuie s'o urmeze educatorul în facerea educației. Metoda pedagogică este în strânsă legătură cu progresul pedagogic și cu individualitatea celui care o aplică. Metodele pedagogice de azi le-am putea împărți în două mari grupe. Metode pentru cunoașterea individualității copilului și metode pentru adaptarea învățământului la cerințele copilului. Metodele pentru cunoașterea individualității se subdivid în metode care au la bază experimentul și altele care au la bază instrumentul. Metoda instrumentală a fost preconizată de filozoful roman Quintilian în opera lui: «Institutio Oratoria» în proverbul «mens sana in corpore sano». Se aplică și la noi în România în școlile de aplicație și la cele două institute pedagogice dela Cluj și București. Ca să putem aplica această

metodă avem nevoie de următoarele instrumente: plesimometru, pentru măsurarea afectivității, esteziometru, pentru măsurarea semeibilității, craniometru, dinamometru, cântarul și metrul. Această metodă se bazează pe corelația care există între corp și suflet.

Metoda experimentală este o metodă nouă în pedagogie. Ea este întemeiată de pedagogi: Weber, Fehner și Wund, perfecționată de Key, Neumann și Alfred Binet. Această metodă este împrumutată dela cadrul științelor naturale. Se bazează pe raportul ce există între excitație și senzație. Acestei metode i s'au adus diferite obiecții. S'a zis că, copilului nu-i un cobai cu care se joacă pedagogul și școala nu-i câmp de experiențe. Însăși pedagogul american se ridică contra ei. Cu toate obiecțiile aduse, avându-se în vedere rezultatul pe care îl aduce această metodă a fost admisă definitiv în pedagogie. Singurul inconvenient pe care îl are această metodă este faptul că provoacă fenomenul de studiat. Provoacă fenomenul, sufletul nu mai poate fi prins în dezvoltarea lui naturală. Să nu ne gândim decât la testul lui Bourdone, întrebuițat pentru măsurarea atenției. Se măsoară atenția și însă și acestui fenomen i se atrage atenția, făcându-l atent pe copil.

Toate experimentele directe au acest neajuns. Altă metodă în pedagogie pentru cunoașterea individualității este metoda de observare care se subdivide în două. Introspecțiunea sau psihoanaliza și extrospecțiune sau observarea directă numită și metoda anchetelor.

Psihoanaliza a fost preconizată de filozoful grec Socrate, care a avut mult de luptat cu fiziocrații. El le spunea «Gnoti se auton», cunoașteți-vă pe voi înși-vă. Această metodă a fost studiată de Leibnitz, Fridrich Herbart în «Pedagogia dedusă din scopul educației» și Schopenhauer în opera «Lumea ca reprezentare și voință». Cel care a dus la perfecționare această metodă a fost doctorul Freud din Viena, care o practică ca mijloc terapeutic în nervoze.

Metoda anchetelor, care este tot o metodă de observare însă mai amănunțită. Se aplică sau prin scris sau prin întrebări verbale.

Este de altfel cea mai bună însă e împedicată de organizația socială. Cere un număr mic de copii și o serioasă pregătire, pe care din nefericire nu le avem. Ca o coroană a

tuturor metodelor de cunoaștere a individualităților este fișa individuală.

Fișa individuală nu este o metodă cum se crede ci este o încoronare, un ansamblu al tuturor metodelor sau o oglindă reală a sufletului. Așa ar trebui să fie. Cum o întocmim noi este o irealitate. Noi întocmim câte zece sau mai multe într'o oră, pe când zece sau cel mult cincisprezece ar putea fi întocmite într'un an. Superficialitatea nu ni se datorește numai nouă ci și organizației sociale care cere multă muncă de care organismul nu dispune.

Am văzut până acum câteva metode pentru cunoașterea individualității a căror aplicare este aproape inexistentă în școlile noastre. Să vedem acum câteva metode de adaptare a învățământului la sufletul copilului. Fundamentul tuturor metodelor este metoda naturală. Cel care aduce în pedagogie această metodă e elvețianul Jean Jaques Rousseau. El spune: «Metoda care are de scop să modifice sufletul copilului să pornească dela natura sufletului.» Aceasta este metoda din care s'au inspirat toate metodele de azi. Library Cluj

Metodele care se practică azi în educație sunt: metoda Decroly numită și metoda centrelor de interes, metoda Kerchensteyner, metoda John Dewey și alți. Dacă am sta să analizăm fiecare metodă în mod detaliat ne-ar trebui foarte mult timp.

Metoda centrelor de interes o preconizează Rousseau, care cere ca geografia să se facă la fața locului, făcând astfel un învățământ interesant.

Urmașii lui Rousseau au exagerat, făcând un învățământ amuzant. Basedof în școala dela Snefental introduce sportul numai ca școala să fie plăcută. Doamna D'Alembert face din fetițe niște actrițe. Această concepție a fost susținută de pedagogul american William Jens. Pedagogul Decroly o introduce definitiv în pedagogie.

Această metodă a centrelor de interes are la bază principiul concentrării materiilor cu scopul de a influența mai puternic sufletul.

Metoda Kerchensteyner este metoda care aduce pe planul întâi munca manuală. Până în epoca actuală s'a crezut că munca manuală nu are nici o valoare educativă. Kerchensteyner este cel dintâiu care pune în aplicare principiul. Nimic

nu se înfipărește în suflnt mai bine ca atunci când iau parte toate simțurile.

La nici o muncă nu iau parte mai multe simțuri ca la munca manuală. Lucrul manual nu este altceva decât continuarea jocului din copilărie. Preconizatorul acestei metode este Rousseau în cartea IV din Emil. El însă nu-l învață că își dă seama de importanța muncii manuale, ci din spirit utilitarist.

Cel care își dă seama de importanța lucrului manual este H. Pestalozzi. El întiintează la Neuhof un atelier unde lucrează și pricepuții și nepricepuții.

Actualmente domină în pedagogie metoda lui John Dewey, este școala prin joc. El spune că toate cunoștințele elevului să se dea prin joc. Cu cât însă se mărește copilul, jocul se restrânge luându-i locul instrucția. Metoda lui John Dewey este o îmbinare a două curente. A curentului rousseauist-jansenist care preconizează jocul și curentul herbartian care cere instrucția în educație. «Educația fără instrucție este o caricatură».

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tot curentul pedagogic actual este o reînoire și aplicare a ideilor lui Rousseau și Pestalozzi.

Și acum să stăm puțin de vorbă și despre aplicarea metodelor. Să nu înțelegem că metoda ar fi ceva fix, ceva care încadrează riguros. Metoda nu e venită pentru distrugerea individualității propunătorului, căci în felul aceasta ar da la rutină, ci numai ca un fel de orientare, care lasă loc de învârtire propunătorului. Să nu ne gândim mai departe, decât la metoda herbartiană a treptelor formale. Nu este o condiție sine qua non ca orice lecție să urmeze drumul rigid al treptelor formale.

Metoda se aplică în virtutea împrejurărilor și nici odată să nu avem pretenția ca s'o aplicăm exact. Exactitatea matematică în pedagogie nu există. Mai ales dacă ne gândim că metodele pedagogice ș'au căpătat valoarea fiind aplicate la copii diferiți de ai noștri și ca moștenire și ca mediu de dezvoltare.

Copilul american nu-i tot una cu copilul românesc.

Ionel P. Diaconu, inv.

NAȚIONALISMUL ÎN LITERATURA ROMÂNEASCĂ

de P. C. Buzescu.

Naționalistul patriot Mihail Eminescu, odată cu poezia sa «Doina» făcută la sfințirea statuiei lui Ștefan, la Cernăuți, a arătat hotarele țării, aruncând un blestem asupra acelor cari ar voi să mai șadă la un loc cu străini :

Dela Nistru pân' la Tisa	Cine a n'drăgit străinii
Tot românul plânsu-mi-s'a,	Mânca-i-ar inima căinii,
Că nu mai poate străbate	Mânca-i-ar casa pustia
De atâta străinătate...	Și neamul nemernicia.

«Scrisoarea III-a» este o aureolă a naționalismului. Mircea cel Mare îi spune lui Baiazid :

N'avem oști, dară iubirea de moșie e un zid,
Care nu se înspăimântă de-a ta faimă, Baiazid!

V. Alexandri a biciuit în piesele «Iorgu dela Sadagura», «Coana Chirița în Iași», «Coana Chirița în provincie», «Piatra din casă» încercările unor români de a-și înstrăina tradiția românească pe una străină. Zeflemisește influențele străine, care abăteau asupra noastră în secolul al XIX-lea. Reprezentate pe scenă, produceau mult haz asupra celor cu simț critic. Astăzi nu mai prezintă interes, căci au trecut acele timpuri. Totuși au fost un corectiv bine venit.

«Sentinela română» sintetizează în linii generale naționalismul român :

Sunt român și sunt oștean	Mergi în Dacia, grăbește,
De-a 'mpăratului Traian!	Pe barbari de-i risipește!
Maica Roma cea bătrână	Și-apoi veșnic priveghează,
Mi-a pus arma asta 'n mână	Sentinelă mai vitează
Și mi-a zis cu glasul său :	Și te-aține la hotare
„Fiul meu, alesul meu!	Că s'aud în depărtare
Tu din toți ai mei copii	Răsunând dușmane pasuri,
Cel mai tare 'n vitejii,	Menințând barbare glasuri...“

Pastelurile lui V. Alexandri, slăvitoare ale muncii românești, cultivă și întăresc iubirea de muncă cinstită, dragostea pentru zestrea dată de natură.

Gheorghe Coșbuc a continuat pe V. Alexandri. Poporul

nostru fiind vesel, înfruntând cu seninătate toate greutatele vieții pământești, a găsit în opera poetică a lui Coșbuc, un stimulent puternic, acest poet cântând obiceiurile strămoșești, sfătuind să le păzească cu sfințenie. Nunțile și botezurile au fost poetizate în versuri frumoase prin două balade: «Nunta Zamfirei» și «Nunta 'n codru»,

Balada «Nunta Zamfirei» se termină așa, după ce arată această nuntă ca cele împărătești din povești:

Și-a zis: „Cât mac e prin livezi
 Atâția ani la miri urez!
 Și-un prinț la anul! blând și mic,
 Să crească mare și voinic,
 Iar noi să mai jucăm un pic
 Și la botez!“

Naționalismul său a fost presărat în toată poezia sa cu acest caracter. Cântecurile de vitejie, introduc pe calea sentimentului, la suflet, flacăra naționalistă. Un exemplu:

Zice Vodă: „Iar la greu!
 Dragii moșului, în țară
 Vin păgânii foc și pară,
 Dar cum vin, s'or duce iară,
 Procleții lui Dumnezeu!
 De vom prinde 'n țară Turcii,
 Să le dăm și voi și eu
 Cinstea furcii!“

«Povestea unei coroane de oțel» arată pe larg virtuțile morale-naționale ale nației române. Războiul dela 1877 pentru independența Țării a prilejuit momentul să propage desrobirea Țării. S'o fi gândit și la Ardeal, dar timpul libertății nu sosisse. Fiind poet vesel, n'a putut să arate tragicul. Doar în câteva poezii eroice, cum ar fi «Moartea lui Fulger», «Trei, Doamne, și toți trei...» a redat durerea ce se simte pe urma eroilor căzuți în luptă.

Cântătorul suferințelor românilor din Transilvania, Octavian Goga, se confundă cu poetul național al cărui glas a răscolit simțul național-românesc, îndrumându-l pe calea libertății și a demnității naționale, știind să apere cu măiestria-i desăvârșită specificul nostru etnic.

Principiul liberei autodeterminări l-a pus pe gânduri. Sensibilitatea poetică a creat opera necesară educării masselor pentru câștigarea libertății naționale. Suferințele, împilările, nevoile neamului subjugat sunt compătimate, iar poporul su-

ferind, îndemnat să lapede jugul străin ca să poată trăi așa cum l-a destinat strămoșii lui.

Poezia «La noi» este chintesența acestor aspirații naționale. Inceputul ei, vibrează tot specificul sufletesc, românul neputând răbda străinul care-i provoacă neliniște și durere.

La noi sunt codri verzi de brad
Și câmpuri de mătăasă,
La noi atâția fluturi sunt
Și-atâta jale 'n casă. . .

Celelalte poezii: «Oltul», «Rugăciune» și «Clăcașii» cântă durerea românului rob, dorința de a scăpa de prigoana străină. Țăranul român din poezia lui Goga, spre deosebire de al lui Coșbuc, este rob și revoltat, muncind din greu la răscolirea pământului care nu-i al lui, însă îl leagă de el iubirea dureroasă, dragostea de glia strămoșească.

A voastră-i jalea cea mai mare, Dar dacă'n schimbul pâinii voastre
A voastră-i truda cea mai sfântă, Piticul vă plătește fiere,
Stăpânul vitreg vă lovește, Indurător v'ascultă Doimnul
Dar cerul bine vă cuvântă. Și vă trimite mângăere.

Drama «Domnul Notar» desbete problema desrădăcinatului național. Nicolae Borza strânge de gât pe trădătorul Traian Văleanu care se ungurise și detese divorț de fiica sa din cauză că socru-său Nicolae Borza era naționalist intransigent.

«Mustul care fierbe» sintetizează aspirațiile românismului. Conținutul, fascinează inima.

Octavian Goga este singurul român care a plăsmuit o literatură de educație națională, apoi un partid politic pentru aducerea la îndeplinire a simțămintelor izvorâte din psihologia românului.

Alexandru Odobescu a preamărit vlăstarele românești ardeleni numindu-le: «Moșii și Curcanii» două nuvele pline de un naționalism.

I. Nenițescu a arătat în poezia «Pui de lei» din cine s'a născut poporul românesc:

E vița noastră făurită	Ei pentru vatra lor, amarnic
De doi bărbați cu brațe tari	Au dat cu-atâția dușmani piept
Și cu voința oțelită	— — — — —
Cu minți deștepte, inimi mari	
Și unui Decebal cel harnic	Din coapsa Daciei și-a Romei
Iar celălalt Traian cel drept	În veci s'or naște pui de lei.

Sufletul blând al românului a îngăduit sălășluirea multor elemente străine printre noi. La aceasta au contribuit mai mult împrejurările istorice care au înlesnit infiltrarea multor străini ce prin tradiția și caracterul lor au căutat să ne înjosească specificul nostru strămoșesc străduindu-se să-l altereze cu al lor. N'au reușit, pentru că s'au izbit de refuzul românesc care i-a zeflemisit oral și de literatura anecdotică fie poporană, fie cultă.

Toți grecii, jidanii, ungurii, țiganii, pripășiți pe la noi, au fost izbiți de satira fină a lui Th. Speranția care cu o dibăcie chirurgicală a înlăturat infecția adusă de elementele îngăduite. Anecdotele lui Th. Speranția sunt cele mai reușite. Ele au marele merit de profilaxie sufletească. Totodată au arătat parvenților că nu putem fi nici odată induși în eroare de nimeni. Grecul, Jidanul, Ungurul, pot să-și vadă slăbiciunile pe care caută să le injecteze Românului. Din anecdote pot să se vadă cum îi privește Românul. Lăsăm citatele, căci fiecare din noi a cetit câte o anecdotă pe seama unui grec, evreu, ungur ori țigan. Menționăm faptul că românul a știut cum să se apere cu vorba de străinii îngăduiți să viețuiască împreună.

Înainte de războiul mondial, națiunile trăiau în conglomerate, înglobate în câte un imperiu. Astfel a fost imperiul Austro-Ungar care a venit ca o groaznică nenorocire pe capul românilor ardeleni. Viața în conglomerat a avut cel mai trist rezultat. În loc să se meargă pașnic pe calea progresului civilizației și al culturii, s'au iscat lupte pentru interese contrare, opresalii din partea puternicilor asupra slabilor, împilări naționale și revoluții, toate acestea aducând un regres în toate fenomenele de stat.

Oamenii de seamă, vizionari ai vremurilor viitoare, au preconizat statele naționale spre a da fiecărui grup național posibilitatea dezvoltării civilizate și culturale, având toți dreptul să se bucure de ce-a lăsat Dumnezeu omului. Atunci, oamenii înzestrați cu însușirile simțirii au creat arma de întărire și apărare: poezia. Ea este instrumentul fortificării sufletului. Prin ea neamul românesc s'a cunoscut pe sine, și-a simțit însușirile naționale.

Cea mai puternică armă de luptă este sufletul. El învinge orice dușman. Literatura l-a fortificat. După un lung

război cu armele, ne-am format statul ca națiune independentă.

Azi, dându-se o luptă aprigă între naționalism și internaționalism, se simte nevoia ca literatura naționalistă să fie pusă iarăși la lucru. Ar fi o mare greșeală să neglijăm ceea ce ne-a dat vieța națională.

Așteptăm roadele curentului tradiționalist-naționalist.

P. C. Buzescu.

CE PUTEM INVĂȚA DIN PRACTICA EDUCAȚIEI LA ROMANI ?

de Gr. C. Probașe.

Pedagogia este știința care ținând seama de fazele de dezvoltare ale vieții sufletești a copilului și de idealul către care tinde omenirea; indică norme sau principii pe care educatorul urmându-le în activitatea lui, va reuși să facă apropiere între copil și acest ideal.

În primul rând de remarcat la Romani e faptul că ei erau un popor eminentemente practic. Scopul educației la ei era virtutea romană (*virtus romana*), scop alcătuit din elemente de trăire, tinzând spre vieța morală prin vieță, nu ca la Greci, unde virtutea era întruchipată în știință; știind ce e binele să-l faci și știind ce e răul să nu-l faci.

Știm că la Romani în epoca când statul atinsese paroxismul gloriei și conzistenței, educația se făcea în familie, tatălui fiindu-i încredințată instrucția, iar mamei educația.

Tatăl preda noțiuni de scris-citit, socotit și-i făcea chiar educația civică, mama iniția pe copil în practicile religioase. Din familie copilul trecea la școalele publice numite «for», unde învățătorii erau recrutați din oratorii de seamă. Evenimente provocate de influențe externe slăbesc organizarea statului iar educația decade. Se înființează acum la orice răs-pântie școalele triviale, unde preda oricine. Datorită însă contactului cu cultura grecească care predomina acum, au suferit transformări și aceste școale.

Copiii nobililor erau luați de aci și dați pe mâna sclavilor maltratați, neplătiți și de aci: «*Quem dii oderunt, paedagogum*

fecerunt». Se adaugă la aceste școale altele ca : ludi magistri (bazate pe joc), ludi grammatici și ludi rhetoris. Vedem deci că se produce acel fenomen de desprindere al copilului din mediu familiar ce decăzuse sub toate raporturile și dus în mediu școlăresc, în comun.

În ludi magistri se predau aceleași elemente care înainte se predau în mediu familiar de către tatăl : scris-citit și socotit, în ludi grammatici se făceau lecturi din scriitorii vestiji mai ales din Homer (se vede influența grecească), iar în ludi rhetoris se făcea retorica. În acest timp de decadență a educației apar moralistii. Trebuie să notăm că la Romani din cauza felului cum concepeau viața și a importanței ce o dădeau educației considerată de ei ca o afacere particulară, nu găsim filosofi. Toți moralistii apăruiți în această epocă cer : «revenirea la viața de odinioară». Seneca pentru atingerea acestui scop recomandă mijloacele de odinioară : exemplul, obiceiul și învățământul. Plutarch în opera «Viața oamenilor celebri», primul tratat de educație, face aceleași recomandări, se preocupă adânc de educație, dă sfaturi mamei să-și alăpta singure copiii. Disciplina să fie liberă, consimțită — e modern în privința aceasta, — să ne deprindem a avea o disciplină intelectuală. Marcu Aureliu în lucrarea «Cugetări — sau către mine însumi», cere ocupația continuă, singura cale ce ne satisface sufletește plăcerea. Quintilianus se ocupă în chip specific de educația copilului ce devine mai târziu orator. La baza oratoriei stă educația, — spune el în «De institutione oratoria».

Am arătat până acum în mod succint felul educației când poporul roman era în floare și străduințele, munca și zelul pedagogilor moralisti din epoca de decădere, care căutau toate mijloacele de a readuce statul la măreția din trecut, cu convingerea că toți acei care au o răspundere în educarea fiilor acestui neam, vor depune aceleași străduințe, muncă și zel pentru realizarea «României noi».

Pagina Străjerilor**PARALELĂ INTRE ȘCOALĂ ȘI STRĂJERIE**

de G. Selyben.

Conținutul ideologic și miezul doctrinei străjerești, par'că scoate în relief un complex de cerințe educative neglijate, — luminând elementul mistic din subconștient de care se folosește, ca pe-o prețioasă comoară psihică, care până la acest curent de viață nouă nu și-a primit valoarea și luciul cuvenit.

Educația școlară, care formează sufletele folosindu-se în principial de dezvoltarea rațiunii pe cale de asimilare mintală, n'a putut să desvolte decât parțial simțul de solidaritate și n'a putut crea cimentul sufletesc atât de necesar, care să lege masele sociale, căci a trebuit să rămână la o preocupare de individualism, ceea ce e totdeauna în dauna trăirii individului pentru colectivitate și idealurile ei.

În formarea idealurilor colective și în frățirea spiritului de camaraderie, străjERIA deprinde copiii cu exercițiul virtuții și caută să le ofelească spiritele fragile la flacăra vie a consolidării și a conștiinței naționale. Nici școala nu neglijează latura educației naționale, însă accentul îl pune mai mult asupra idealului raționalist și individual. În școală primează factorul rațional și face o clasificare întemeiată pe întăetatea de inteligență, pe când în străjerie întăetatea o are acela care dă dovadă de abnegație, curaj, eroism și putere de jertfă. Aci străjERIA face o minunată complectare în educație, căci mărește sfera de afectivitate, caută să amplifice emotivitatea și formează din tineretul ce-l încadrează în primele momente apărători de glie.

Această puternică organizație de educație națională care înglobează în cadrele-i întreg șuvoiul de viață proaspătă, are de scop formarea conștiinței colective și determinarea unui nivel ridicat de inteligență obștească. Educația școlară formează oameni conștienți și luminați, iar străjERIA canalizează forțele neamului în complexul vieții sociale, — în care viața de stat trebuie să fie oglinda fidelă și credincioasă a organizării energetismului național.

Străjeria cu programele sale adecuate nevoilor românești în colaborare cu educația școlară, vor căuta să socializeze și să creeze o coeziune în masa colectivității, — căci aceste cerințe trebuie să stea la temelia prosperării și a propășirii poporului nostru.

Colaborarea strânsă a acestor două focare de educație așezate pe temelia moralei creștine, face să se întrezărească luminișuri de speranță pe orizontul ființei noastre naționale — și sunt sigur, că într'un viitor apropiat, — în primăvara vieții noastre vom avea o grădină feerică, în care vor înflori laurii și crinii cei mai frumoși umplând zările cu un svon de fericire, iar pe cerul albastru și veșnic senin al societății române într'o sublimă constelație vor sclipi cei mai frumoși cristalini ai socialismului, luminând calea și viața neamului românesc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pagina Asociației

CONSTATĂRI ȘI PRECIZĂRI PROFESIONALE

Fiecare asociație profesională își încheie activitatea sa anuală cu bilanțul său pozitiv sau negativ după cum e cazul. Secția Sălaj a Asociației Generale a Invățătorilor din România și-a încheiat anul său de activitate profesională la 21 Mai c. prin adunarea sa generală dela Zălau. Felul cum au decurs desbaterile ei au fost arătate de către organele de presă, cărora le exprimăm adâncile noastre mulțumiri și pe această cale pentru concursul dat și de data aceasta.

Ca mandatar al Comitetului Central al Secției Sălaj, în calitate de președinte al ei, am luat parte la toate adunările Subsecțiilor înv. afară de cea dela Valea Inii Mihai, pe data căreia am fost convocat la București, la ședința Consiliului

Central al Asociației Generale. În această ședință supremul nostru Comandant dl. Ministru D. V. Ţoni ne-a împărtășit gândurile D-Sale în înfăptuirile marilor reforme profesionale ce-l preocupă :

1. Realizarea unei efective colaborări dintre autoritatea școlară superioară, Ministerul Educației Naționale și subunitățile sale și dintre Asociația Învățătorilor și subunitățile sale. Nu se va putea lua vreo măsură generală ce interesează învățământul primar și învățătoria fără consultarea și a reprezentanților locali ai Asociației. Organele școlare care nu vor ține cont de aceasta și nu vor lucra în acest spirit al dlui Ministru Ţoni, nu vor putea colabora cu D-Sa.

2. Organizarea școlii normale în vederea culturii superioare universitare a învățătorului prin academiile pedagogice viitoare.

3. Recrutarea organelor de control pe baza principiului selectării profesionale prin concurs.

4. Organizarea și consolidarea, pe baze statutare, Asociației profesionale și a rolului ei de asistență social-mutuală și sanitară prin institutele sale : Casa învățătorilor, căminuri de odihnă și retragere, sanatorii, orfelinate, internate, bănci inv., etc. cari vor lua ființă prin contribuția membrilor și a Asociației Generale. Acestea probleme au fost detaliat expuse de către noi în adunările de subsecții.

În aproape toate subsecțiile inv. am constatat un spirit nou de activitate tot mai crescândă. În toate au luat ființă — afară de 1-2 — bibliotecile subsecțiilor cu începuturi frumoase. S'au desbătut cu viu interes problemele fixate la ordinea de zi, în cari a ponderat gestiunea anuală, verificarea și aprobarea ei printr'o gospodărie exemplară, afară de una subsecție care nu și-a justificat-o. Conferențiarul problemelor au dat dovadă de o muncă activă în prelucrarea conferințelor afară de dl Vasile Pop din Subsecția Jibou, care a refuzat prelucrarea unei probleme pe motivul că nu-i convenea s'o facă și nu afla de potrivită atmosfera locală pentru acest subiect. Pentru acest gest Comitetul Central i-a aplicat dojana profesională. ! e altfel am constatat o atmosferă încărcată în această subsecție, care a dat falnici stejari ai Asociației, și ce o credem că era rezultatul acțiunii a câtorva membri cu interese streine de rosturile profesionale de tagmă și nici de-

cum ale întregii subsecții, despre ce ne-am convins, — în cursul și'n urma adunării, — când a dispărut furtuna după explicațiile reciproce.

În general am constatat o prezență redusă a membrilor la adunările subsecțiilor și a Secției și mai ales printre tineret, ceea ce dovedește o desinteresare față de rosturile profesionale de tagmă și ale asociației, care nu poate promova dacă membrii nu-i dau tot consursul — în prima linie dacă nu se prezintă la adunările profesionale ale sale.

Trebue să evidențiem subsecția Tășnad ca cea mai activă și mai disciplinată subunitate a secției având și cea mai bogată și mai organizată bibliotecă.

Din debaterile subsecțiilor și ale adunării generale s'a constatat, că majoritatea membrilor Secției este solidară cu ideea Căminului de odihnă în curs de realizare, ridicându-se obiecții și făcându-se propuneri sănătoase numai în ceea ce privește forma realizării lui și de cari conducerea secției va ținea cont în întregime. Că secția este pe calea cea bună în problema «Căminului de odihnă» este o dovadă grăitoare frumoasă oferită a primăriei Zălau, dispusă a ne pune la dispoziție prin posesiune 5 jugh. cad. pădure în orice parte aleasă a «Meseșului» și alte favoruri în caz că s'ar ridica căminul aci. Conducerea secției își menține punctul de vedere fixat de a se zidi căminul acolo, unde-l va hotărî votul individual al majorității membrilor secției printr'un chestionar anticipativ trimis tuturor și hotărîrea unei adunări extraordinare în cauză. Problema localității, a planului lui, a regulamentului de funcționare al căminului nu se pot pune până la încasarea totală a contribuției de 1000 Lei dela toți membrii, când se va păși la realizarea imediată a acestui așezământ profesional.

Ținem să dăm ca pildă demnă de evidențiat hărnicia membrilor subsecției Șimleul-Silvaniei, unde datorită zelului fruntașului Asociației dl Ioan Fathi, șef de salarizare și înțelegerei cauzei de către membrii, din 73 membrii 51 înși au plătit, în întregime, mia de lei, restul având încă numai câteva sufare de plătit.

În ceea ce privește ridicarea sumei de Lei 36.041 din casa secției de către fostul președinte al Secției dl S. Oros. nerestituită nici până astăzi, se cunoaște punctul de vedere al conducerii: «A se restitui suma pe orice cale sau încasarea

ei prin justiție». Calitatea morală și onorifică de președinte al unei organizații profesionale nu poate îndreptăți pe nimeni a fi și gestionar-manipulant al sumelor organizației. Și aceasta cu atât mai puțin, că aceasta sumă a fost ridicată de șefii de salarizare spre a fi predată casierului general, dar care n'a fost predată destinației.

Editarea almanahului «Dascălilor noștri» a fost o acțiune pur personală a dlui Simion Oros și nu din încredințarea Conducerei Secției, care nu i-a dat aprobarea a folosi sumele sale pentru acest scop, conducerea fiind pusă totdeauna în fața faptului deja împlinit după manipularea banilor ridicați, pe motivul mereu al editării almanahului. După tipărirea lui, dl Oros a procedat la desfacerea lui și nu l-a cedat Secției decât când n'a mai putut să-l plaseze. Cine, dacă nu Conducerea Secției, a încercat mereu un compromis satisfăcător pentru ambele părți din cauză, ca în adunarea generală din 21 Mai c. s'a ajuns, după discuții pro și contra — unele sentimentale și de trecut, — la formula cea mai sănătoasă a girării pentru dl Oros a unui împrumut la banca învățătorilor, din care să se replătească suma secției, găsimdu-se 26 înși, în frunte cu președintele secției, membrii ai băncii dispuși a gira suma? Ba s'a mai găsit și o altă formulă ca unii membri să pună laolaltă suma, în frunte cu dl D. Gozariu care s'a oferit cu 1000 Lei, dând un ajutor bănesc, și cari au ocazia a face acest gest frumos de ajutor individual.

Ori dl Oros, în loc să profite de aceste ocazii și propunerii în cauză și să asigure restituirea sumei, care face cotizația anuală de 100 Lei defa 360 membri, mereu trăgânează și învârtește cauza într'un fel sau altul, fără a o rezolva definitiv.

Aluzia dlui Oros din scrisoarea sa apărută în No. 20 — Anul IX din «Gazeta Sălajului»: «Și dacă mă cuget la luptele și greutățile din trecut și la activitatea mea pe tărâm național-social, cultural și extrașcolar și la multele obstacole pe cari a trebuit să le înving, ridicând astfel prestigiul dascălimii sălăjene», «Văzând că munca mea recunoscută — de străini — azi nu numai că nu e apreciată de colegi, dar se tinde să fie redusă și nesocotită chiar pentru anumite interese...» este o nouă provocare jignitoare la adresa dascălimei sălăjene, pe care ea o respinge. Învățătorimea sălăjană

a știut să aprecieze munca oricui și cu atât mai mult a membrilor ei și 'ndeosebi a președinților ei, mărturie este sărbătorirea lor faustuoasă din trecut.

Ce — dacă nu trecutul plin de activitate profesională, care n'a fost contestat și nerecunoscut niciodată — l-a ales și ridicat pe dl Oros de președinte al Secției Sălaj?

Prestigiul dascălimei sălăjene nu s'a salvat, nu se salvează și nu se va salva niciodată de către nici un președinte al ei prin însușiri de sume din cassa Asociației ei și mai ales prin sume cari nu-i aparțin ei.

Este vădită greșeala nouă a dlui Oros de a provoca dăscăliimea în gazetă și a o face pe aceasta vinovată, dăscălime, care își pretinde dreptul său material și nimic altceva și acesta dela cel vizat în cauză, oricine ar fi acela. Reiesă deci dacă se potrivește afirmația jignitoare din gazetă: ci zic cu cuvintele Mântuitorului: «Iartă-le lor, Doamne, că nu știu ce fac»! cari în aceasta cauză — chiar sub formă de aluzie — credem, că nu sunt la locul lor și doar că ar putea fi inversate. Suntem în convingerea, că va recunoaște dl Oros, că a greșit din nou și 'n loc de aceasta trebuia să încerce a rezolva onorabil chestiunea, prin ofertele ce dăscălimea a fost dispusă să i le pună la dispoziție, condusă fiind nu de «anumite interese...» ci de cele mai nobile intențiuni, iar conducerea de asumarea răspunderii morale și materiale, când este vorba de banul Asociației...

S'a terminat cu timpurile când prezidenția secției aducea ceva la gospodăria personală, căci azi a fi președinte — fără sume de reprezentare — înseamnă a aduce jertfă pentru interesele tagmei, Asociației și ale membrilor ei, și cel încredințat în acest post de încredere trebuie s'o aducă, oricine ar fi acela și mai ales atunci când Secția este pe calea realizărilor de ordin economico-financiar și nu de pură teorie, comisii și para-comisii de statute etc. ca 'n trecut, când nimic nu s'a făcut prin Asociație, ci totul în afară de cadrele ei, deși poate ideile au fost sulate și 'n sânul ei.

Enumărăm și câteva modeste realizări din cursul anului expirat:

1. Plasarea colegului Filimon pentru a-și complecta cei 10 ani de serviciu pentru a putea fi pensionat, până când va trebui să mai fie ajutat de către noi.

2. Ridicarea la Husia, în 15 Mai c., a unei cruci onorabile la mormântul decedatului coleg Gheorghe Stanciu, în prezența reprezentantului secției dl Gheorghe Apostol, unul din inițiatorii acestei frumoase fapte a secției.

3. Asigurarea, prin nobila înțelegere a harnicei prezidente a Reuniunii Femeilor Române Sălăjene, activa colegă d-na Victoria Dr. Sabo, unui loc în orfelinatul din Șimleul-Silvaniei al R. F. R. S., pentru o orfană a decedatului coleg Müller, pe urma căruia au rămas trei orfani, cari trebuie plasați, iar văduva asigurată și ajutată prin contribuția de 100 Lei aprobată a fi dată într'o lună de toți membrii secției.

4. Incurajarea portului național prin instituirea unor premii, modeste, în adunarea anuală generală din 21 Mai c. în care numeroasele costume naționale — *demne a fi premiate toate* — frumoase constituiau o prezentare admirabilă a colegelor vrednice de toată lauda pentru această nobilă înțelegere a invitației noastre în cauză, pentru ce le aducem cele mai sincere mulțumiri și le asigurăm, că la anul premiile se vor dubla.

Sperăm, că în viitor vom putea realiza mai mult, mai ales dacă conducerea secției va avea concursul tuturor și va fi înțeleasă în aplicarea nobilelor ei intențiuni pentru binele tagmei învățătorești, ale Asociației și ale membrilor ei, făcând aceasta din datoria ce i-o incumbă rolui ei la care a fost ridicată prin încrederea membrilor.

Cu D-zeu tot înainte și cu salutul străjeresc Sănătate!

Președintele Secției Sălaj,
Ioan Cleja.

NOTĂ: Chestiunea cu examenul de definitivat s'a omis, întrucât nu suntem de părere să se discute în presă, fiind vorbă de aplicarea legii.

Discuția asupra Almanahului „Dascălilor Noștri“ a ajuns într'o fază foarte curioasă și delicată. Dăm loc articolelor în materie cu cea mai mare rezervă și pe răspunderea autorilor. Deocamdată nu putem lua nici o atitudine. Conținutul articolelor a deșteptat însă interesul și curiozitatea de a studia de aproape aceasta chestiune, care preocupă atât de mult dascălii-me Sălăjană. La timpul oportun ne vom spune și noi cuvântul.

(Nota Red.)

CHESTIUNEA BROȘUREI «ALMANAHUL DASCĂLILOR NOȘTRI» ÎN LUMINA ADEVĂRULUI

Chestiunea broșurei «Almanahul Dascălilor Noștri» (e un timp încoace, se discută tot mai mult și mai vehement, fără ca colegii să cunoască care este realitatea, adevărul. De aceea află cu cale să dau unele lămuriri, arătând aceasta chestie așa cum este.

După marea și impunătoarea manifestație de simpatie și de recunoștință ce s'a făcut venerabilului veteran coleg și director dl Gheorghe Pteancu, în zilele de 11 și 12 Septembrie 1927 în Carei, cu ocaziunea trecerei sale la pensie după 50 de ani de activitate dascălească, Rev. dr. Grigorie Pop, canonic în Oradea (azi decedat), fost elev al sărbătoritului, mi-a sugerat ideea de a eterniza prin editarea unei broșuri, aceasta, atât de măreață sărbătoare. Ideea apoi am împărtășit-o și unora dintre colegii din Carei, cari, și ei au aflat de bine să se facă acest lucru.

Însă eu nu m'am mulțumit numai cu atât. În ziua de 18 Decembrie 1927, cu ocaziunea predării diplomei de președinte de onoare dlui Gheorghe Pteancu, tot în cadre sărbătorești, am cerut și opinia sărbătoritului, care n'a fost împotriva realizării acestei idei. Ca urmare la îndemnul și cu sprijinul părintelui paroh local, Ludovic Vida — azi canonic în Baia-Mare — am început adunarea datelor necesare, și în ședința ținută în Zălau, în ziua de 28 Aprilie 1928, fac cunoscută chestiunea Comitetului Central, care a aprobat unanim aceasta inițiativă, fără nici un angajament, privindu-mă pe mine personal și partea morală și cea materială a broșurei, adică cheltuelile de tipar.

Adunarea datelor însă nu s'a putut face depe o zi pe alta, cum credeau unii domni, ci a necesitat timp mai îndelungat. În ședința din 26 Aprilie 1930, a propunerea dlui Ioan Cleja Comitetul Central hotărăște ca, potrivit art. 55 din Statutele Asociației, învățătorii eșiți la pensie să fie sărbătoriți în mod vrednic, iar ca omagiu să li-se eternizeze activitatea și memoria într'o boșură, în care să fie trecuți toți învățătorii pensionari deci și sărbătoritul Gheorghe Pteancu, precum și învățătorii decedați, începând cu anul 1919, *încredințându-se scrierea și punerea sub tipar a acestei broșuri subsemnatului, ca președinte al Asociației.*

Acestei hotăriri însă i-a premers sărbătorirea primului revizor școlar de român dl Ioan Mango, întâmplată la 22 Februarie 1930, cu prilejul trecerei sale la pensie, și tot pentru

acest motiv s'a făcut sărbătorirea dlui Emil Pocola, primul președinte al Asociației Învățătorilor și fost revizor școlar de control, în ziua de 30 Noembrie 1930, fiind de față și dl D. V. Ţoni.

În urma și potrivit hotărârii amintită mai sus, planul inițial al broșurei deci se modifică în sensul dorinței Comitetului. Pentru cheltuelile de tipar și alte eventuale cheltueli inevitabile, în ședința din 12 Iulie 1930, Comitetul Central aprobă o sumă până la zece mii lei din care apoi, pentru scopul amintit s'au ridicat atunci numai opt mii lei.

Adunarea datelor învățătorilor pensionari și mai ales ale celor decedați a întâmpinat greutăți enorme: indiferență din partea multora cărora m'am adresat, așa că, nu într'un singur caz, a trebuit să mă deplasez la fața locului chiar, ca să ajung în posesiunea datelor necesare. Corespondeța nici n'o amintesc.

A trecut însă mult timp, până am ajuns în posesiunea unei părți însemnate din material.

În ședința din 30 August 1930, Comitețul revine din nou și hotărăște ca broșura să se întregească cu încă un capitol, care să conțină notele biografice și fotografiile șefilor învățământului primar din județ și a membrilor din Comitetul Central. Deci din nou date, fotografii, etc., tot atâtea motive ca lucrarea să întârzie.

Ne mai putând aștepta și în nădejdea că datele solicitate de atâtea ori se vor aduna încurând, în anul 1932 încep tipărirea broșurei. Dar datele tot întârziu. Deci, iarăși alergare după date, până în urmă în anul 1934, materialul necesar prelucrat și terminat se pune din nou sub tipar, acum cu esențiale modificări, căci fiind timpul înaintat — 15 ani dela Unire — trebuia să se menționeze acest lucru în text, în special la Cap. II. «Evoluția școlii și progresul».

Lumea știa că broșura e deja sub tipar și nu numai că aștepta apariția ei, dar o reclama, chiar și unii membrii din Comitet, dar — fără să supăr pe cineva — nimeni nu s'a interesat, nu m'a întrebat dacă am suma necesară pentru achitarea tiparului.

Trebuie să se știe că, nici o tipografie nu primește lucrări mai mari — cum era cazul — dacă nu i se anticipa o parte din costul tiparului, iar restul paralel cu numărul coalelor de tipar terminate. Trebuia deci să mă îngrijesc de sumele trebuitoare, pe cari le-am avut din bunăvoința Asoc. Gen. a Inv. Având încasate o parte din abonamentele pentru revista «Școala și Viața», prin raportul meu No. 76 din 28 Ianuarie 1935, am cerut aprobarea întrebuițării sumelor încasate (atunci 15.000 Lei) pentru tipărirea broșurei. Prin

răspunsul primit în 3 Februarie 1935, raportul meu se ia spre știre. Diferența de cheltuieli am ordonanțat-o în calitatea mea de președinte ca ordonanțator și în baza autorizației dela Comitet, din disponibilul Asociației pentru a termina tipărirea broșurei. Despre sumele întrebuintate spre scopul arătat s'a raportat Adunării Generale din 1936, care ia cunoștință cu aprobare.

Cu toate acestea, tipărirea a mers cam anevoios, pe deoparte pentru că tipografia era supra încărcată cu lucrări urgente, iar pe de alta parte nu aveam termen fix — nu-l puteam avea — pentru apariția broșurei, căci corecturile le făceam acasă, în Șimlelu, neputând mă deplasa atât de des la Zălau. Totuși în anul 1936, broșura a fost complet terminată și în Februarie 1937, prin librăria «Luceafărul» a fost distribuită circumscripțiilor de salarizare ca să fie vândută membrilor.

* * *

Să trecem acum la partea a doua a chestiunii.

În ședința din 28 Ianuarie 1937 — ședință de altfel memorabilă — în care președintele dl Augustin Maxim își prezintă demisia, în mod absolut irevocabil, dela acest post onorific, asupra cărei situații s'a discutat foarte mult, fac cunoscut Comitetului împrejurarea că broșura «Almanahul Dașcărilor Noștri» e terminată, arătând un exemplar, și cer să ia măsuri în consecință. Între împrejurările de atunci, destul de dificile — cu și fără președinte — nu s'a luat act de cererea mea și nu se face nici o amintire nici în procesul-verbal al acestei ședințe. S'a trecut cu vederea poate, căci la ordinea zilei erau chestiuni mult mai importante. Era logic și Comitetul avea obligația să preia broșurile tipărite.

În ședința următoare, în 16 Aprilie 1937, deja mi-se cere suma împrumutată de Asociație pentru tipar, sumă pe care n'o aveam, căci din broșuri nu se vânduse decât o sută și ceva de exemplare, achitându-se avansurile făcute de dl Gregoriu Avram, proprietarul tipografiei, apoi diferite imprimare de propagandă și circulare. Comitetul nici de data aceasta n'a adus hotărâre în merit.

A urmat apoi Adunarea Generală din Tășnad, unde se discută mult și cu patimă chestiunea broșurei, fără o hotărâre categorică și serioasă. Procesul-verbal al acestei adunări nu s'a publicat încă, nu se cunosc pfeșcis hotărârile.

În urma hotărârii delegației permanente luată în ședința din 26 Octomvrie 1937, s'a făcut recepția broșurilor. Dar între timp s'au mai vândut câteva broșuri. Cu toate acestea pentru o soluționare definitivă, am cerut în scris — am propus — Comitetului Central din 13 Martie a. c. preluarea broșurilor

până la valoarea costului de tipar, resp. suma împrumutată, ceea ce Comitetul trebuia să facă fără să-i cer eu acest lucru. Dar Comitetul î-mi cere, în termen, suma împrumutată pentru tipar, sau în caz contrar î-mi pune în vedere procedură judecătorească. (Aceasta ca o răsplată a muncii).

Dar chestiunea broșurii se putea rezolvi și ușor și pa-cinic spre mulțumirea tuturor. A lipsit însă bunăvoința, un dram de bunăvoință.

Interesant e că, nimeni nu s'a gândit și nu se gândește nici azi poate, că în calitatea mea de autor am și eu unele drepturi, chiar materiale, în legătură cu broșura din chestiune. Cu călcarea în picioare sau mai corect cu nesocotirea acestor *drepturi legale*, orice hotărîre s'ar lua, chestiunea nu se va putea rezolva niciodată. Și la aceste drepturi eu nu renunț.

Punerea chestiunii în discuția Adunării Generale din 21 Mai 1938, n'a avut nici un rost, căci în ședința Comitetului din ziua precedentă s'a discutat pe larg și s'a soluționat — măcar în principiu. Nu știu însă ce s'a trecut la proces-verbal căci nu s'a anunțat nici o hotărîre. Și dacă s'a luat vreo hotărîre, pe care eu — regret n'o cunosc încă — aceea e de-sigur unilaterală. Se poate deci spune proverbul: «Turcul te bate, turcul te judecă».

Au fost colegi cari au înțeles situația, precum și aceea se urmărea și au văzut prin sifa aia a patimilor, dar n'au avut libertatea ca să-și spună punctul de vedere. Alții — le mulțumesc — și-au oferit în mod colegial sprijinul moral și material pentru o «salvare». Dar nu e cazul. Chestiunea așa nu se poate nici «salva», nici «aranja», ci doar încurca.

Iar dacă tendința a fost, ca aceasta chestiune să se discute cu ori ce preș în adunarea generală, — pentru unele motive ușor de înțeles — scopul s'a ajuns.

În concluzie se pot fixa următoarele :

E adevăr incontestabil că redactarea broșurei mi-a fost încredințată din partea Comitetului Central, care a avansat o parte din costul de tipar. A luat cunoștință atât Asociația Generală a Învățătorilor cât și Adunarea Generală a Secției de sumele întrebuițate pentru tipar. Cerând Comitetului pre-luarea broșurilor, acesta nu s'a sesizat, iar asupra onorarului de autor nu s'a discutat niciodată în mod categoric și serios, ci s'au luat hotărîri unilaterale.

Conștiința mea e liniștită, și stau în fața colegilor cu capul ridicat, căci citind fără patimă rândurile de sus, se poate constata ușor adevărul și dreptatea.

Zălau, la 5 Iunie 1938.

Simion Oros.

Pagina Băncii**Banca Populară «Invățătarul Sălăjan» Zalău****Situația de Cassă**

Incheiată pe ziua de 16 Iunie 1938.

Incasări cu Rp. No. 1—364.

Plăți cu bonurile No. 1—228.

Nr. crt.	Denumirea conturilor	SUME Lei	Nr. crt.	Denumirea conturilor	SUME Lei
1	Sold Bilanț	185467	1	Capital Social	9700
2	Taxe de Inscriere	2600	2	Dep. spre fruct.	197750
3	Asociați	271865	3	Imprumuturi	1895970
4	Dep. spre fruct.	381655	4	Dobânzi Depuneri	340
5	Imprumuturi	1152720	5	Mobilier	10384
6	Dobânzi și Benef.	145113	6	Salarii	53400
7	Cheltueli generale	819	7	Cheltueli generale	25911
8	Dobânzi Datorate	4940	8	Ajutor Mutual	59115
9	Ajutor Mutual	144150	9	Primă de Muncă	6126
10	Diversi Deb. Man.	365968	10	Diversi Creditori	27348
11	Cupoane	2250	11	Asociați	140
12	Chirii	4500	12	Dividende	210
			13	Fond Cultural	8000
			14	Diversi Cred. Man.	268250
			15	Impozite	6995
			16	Diverse venituri	7181
			17	Fond de ajutor	20000
				Totalul plăț. Lei	2596820
				Sold la 16 Iun. Lei	61227
	Totalul încas. Lei	2662047		TOTAL Lei	2662047

Se certifică de noi exactitatea.

Director,
D. Mărgineanu.Casier,
Gr. Rusu.Contabil,
V. I. Bălăneanu.

Balanța de verificare

Incheiată pe ziua de 16 Iunie 1938.

Nr. crt.	Denumirea conturilor	No. din maestru	SUMELE		SOLDURILE	
			Debitoare	Creditoare	Debitoare	Creditoare
1	Cassa	3	2662047	2596820	65227	
2	Imprumuturi	17	4569506	1152720	3416786	
3	Efecte Publice	31	31250		31250	
4	Imobil	32	394250		394250	
5	Mobilier	33	21184		21184	
6	Dobânzi Datorate	34	12862	4940	7922	
7	Tabloul Agricol	35	26900		26900	
8	Div. Deb. Manuale	36	450102	366468	83634	
9	Asociați	40	961909	281165	680744	
10	Cupoane	46	2250	2250		
11	Capital Social	45	19000	2939000		2920000
12	Depun. spre fruct.	50	197750	1333024		1135274
13	Fond de Rezervă	55		110129		110129
14	« Cultural	57	8000	51513		43513
15	« Efecte Publ.	58		7000		7000
16	« Imobil	59		104241		104241
17	« Dob. Dat.	60		12862		12862
18	Diverși Creditori	61	27348	38740		11392
19	Dobânzi și Beneficii	63		195661		195661
20	Capital Federala	15	5000		5000	
21	Diverse Venituri	77	7237	14501		7264
22	Fond de ajutor	79	20000	90743		70743
23	Fond Restit. Cot.	82		43532		43532
24	Diverși Cred. Man.	83	268694	278291		9597
25	Profit și Pierdere	85	101932	101932		
26	Cheltueli generale	88	25911	819	25092	
27	Dobânzi la Dep.	93	340		340	
28	Ajutor Mutual	96	68750	144150		75400
29	Taxe de Insciere	101		2600		2600
30	Impozite	103	6995		6995	
31	Salarii	105	53400		53400	
32	Dividende	107	210	59121		58911
33	Primă de Muncă	110	6126	12231		6105
34	Chirii	111		4500		4500
Total general Lei			9948953	9948953	4818724	4818724

Se certifică de noi exactitatea prezentei balanțe de verificare.

Director,

D. Mărgineanu.

Contabil,

V. I. Bălăneanu.

Buletinul Revizoratului Școlar al Jud. Sălaj

Circularele se vor înregistra imediat, comunica tuturor membrilor corpului didactic și execută întocmai

No. 3814—1938

ZIUA LAPTELUI

Conferință ce se va ceti în mod obligatoriu — în ziua de 29 Iunie — în cadrul serbării de fine de an școlar

DOAMNELOR ȘI DOMNILOR, IUBIȚII ELEVII,

În timpul din urmă se sporesc tot mai mult zilele de sărbătoare cari, deși nu sunt scrise în calendar nici cu cruce roșie, nici cu cruce neagră măcar, și nu sunt nici sărbători naționale, totuși, în cursul unui an, marchează zile de o importanță covârșitoare, prin faptul că sunt închinată unor probleme sociale și economice, a căror importanță le ridică mult peste cele mai multe zile de sărbătoare religioasă și desigur le pun alături de cele mai însemnate sărbători naționale. Dvs. știți cu toții că există o zi a mamei, zi închinată aceleia, care, prin suferințele și străduințele ei creează tot ce se numește om și e menit să fie un factor de folos și de progres în societate. Știți cu toții că există o zi a copilului, zi în care, în deosebi în orașele mari, și între acestea în centrele industriale, se ridică glasurile sutelor de copii săraci, cerându-și dreptul la un trai omenesc și în chipul acesta posibilitatea de a deveni factori folositori societății. Știți cu toții despre o zi a sădirii pomilor, zi în care, dând ascultare vorbei înțelepte că «acela care a sădit un pom, nu a trăit înzadar pe pământ», elevii din toate școlile sunt conduși la câmp și în grădini, pentru a învăța meșteșugul sădirii pomilor, și în acelaș timp, a se obicinui din fragedă tinerețe să înfăptuiască și să afle bucurie în rodul muncii lor. Și în sfârșit, începând din anul 1932, ați cunoscut serbarea zilei laptelui, care în anul acesta, sub forța împrejurărilor a trebuit să o amânăm până în ziua — încheierii anului școlar, unde fiind întruniți părinții și elevii, am crezut că este bine să ne folosim de această ocazie pentru, ca să ne dăm și noi tributul în desfășurarea propagandei laptelui și să Vă dăm unele lămuriri și sfaturi în ceea ce privește producția de lapte, recoltarea laptelui și în special consumarea, adică folosirea ca aliment a laptelui.

La noi, aceea ce se numește propaganda laptelui este de dată recentă. Sunt de-abia câțiva ani de când facem încercări și ne folosim de fiecare ocazie pentru ca să facem un

pas înainte în deslegarea problemei laptelui. În America, în special, și tot așa în țările din Apus, propaganda laptelui se face de mulți ani de zile, cheltuindu-se zeci de milioane de lei și desigur nu fiindcă rezultatele obținute până acuma, ar fi dovedit că toată truda și cheltuiala este înzadar. În America nu există școală fără de cantină școlară, unde să nu se servească lapte pe un preț cât se poate de mic și nu există fabrică unde, în cantină, să nu se servească lapte muncitorilor. Pe pungulița, în care muncitorul din America își primește plata, este scris: «întrebuințează banii aceștia pentru a te hrăni îndestulător, și nu uita că cea mai bună mâncare este laptele, cașul și tot ce se face din lapte».

Datorită acestei propagande, publicul din America este perfect convins că, «în hrănirea cu lapte stă sănătatea și puterea popoarelor și de hrănirea cu acest aliment este legat viitorul fiecărei națiuni». Dacă acest adevăr nu mai poate fi tras la îndoială în ce privește națiunile, atunci cu atât mai adevărat este că laptele este alimentul, care nu trebuie să lipsească niciodată copilului și tineretului în dezvoltare. Știința ne arată că însușirile nutritive ale laptelui sunt mai presus decât ale oricărui aliment, iar copiii au dreptul sfânt de a fi sănătoși și voinici, atât cât puterile noastre ne permit și ținând totdeauna socoteala de faptul că, nu există aliment mai ieftin și în același timp mai ușor de mistuit, decât laptele. Găsim între elevi de multe ori copii nervoși, copii palizi, copii cari nu sunt în stare să urmărească cu atențiune lecțiile învățătorului, și pe cari unii părinți și chiar învățătorii îi socotesc drept leneși, ori drept copii pe cari bunul Dumnezeu nu i-a înzestrat cu darul de a putea învăța carte și în felul acesta, să fie la loc de frunte între economii din sat, sau poate, învățând în școli mai înalte, să ajungă să învețe meserii pentru cari se cere multă știință de carte. Și, dacă vom lăsa ca acești elevi să fie examinați de un medic priceput, atunci vom trebui să auzim cu multă surprindere, că copiii aceștia, cu foarte puține excepțiuni, erau leneși, nervoși și palizi, fiindcă erau insuficient hrăniți și mai cu seamă, fiindcă în hrana lor lipsea laptele, cașul, brânza și alte mâncări bune și hrănitoare pregătite din lapte. S'a mai constatat prin cercetările cari s'au făcut îndeosebi în America că, nu totdeauna hrana neîndestulătoare este cauza că, unii copii sunt palizi și slabi, ci faptul că, hrana lor nu era compusă din astfel de mâncări cari să le dea putere și în același timp puțința de a se dezvolta, adecă de a crește. Incercările făcute în America au arătat că, dacă 30—40% din copii erau mai mici și mai ușori la greutate, și mai slabi ca putere, — prin hrănire cu lapte au devenit sănătoși și puternici, într'un timp relativ foarte scurt. S'a dovedit tot în America, că pentru copiii cu un organism altcum sănătos, nici ducerea lor în localități de

munte, nici ducerea lor în localități de pe țărmul mării, nu poate să refacă forța copilului, să-i schimbe fața, și să-i ajute la dezvoltare, în măsura în care o poate face o hrănire cu lapte și, bineînțeles, și alte alimente hrănitoare. Încercările făcute în America și pildele cari le cetim și le vedem acolo, ne îndreptățesc să strigăm din răsuferi învățătura că: «sănătatea copilului este puterea și viitorul națiunii». Tot încercările făcute asupra a unui număr de 6.000.000 de elevi din toate statele americane au dovedit că, copilului cu pieptul plat și trunchiul încovoiat, nu trebuie să-i strigăm: «stai drept, scoate pieptul înainte», ci trebuie să spunem: «hrănește-te bine și bea lapte cât de mult».

Și acum, după ce am arătat cum se face propaganda laptelui în America și în alte state mai înaintate decât noi, să vedem căror însușiri deosebite și desigur și prețioase se datorește faptul că, în alte țări se face propaganda mulți ani de zile, și — ce e drept cu întârziere și în urma altor națiuni — s'a aflat că a sosit timpul ca să ne ocupăm și noi, cu toată stăruința de chestiunile, pe cari le îmbrățișează propaganda laptelui. Răspunsul este că laptele este necesar organismului (trupului) omenesc în toate fazele evoluției lui, adică din primele ale copilăriei și până la adânci bătrânețe. Din lapte se clădește organismul copilului, care pentru dezvoltarea și munca ce o face, nu poate întrebuința nici o altă hrană mai prielnică decât laptele. Laptele este un aliment, o hrană completă, care chiar și singură poate asigura dezvoltarea unui trup, fie omenesc, fie a unui animal. Laptele are albumină, caseină și globulină, care ajută creșterea organismului. Sărurile din lapte ajută la formarea scheletului, adică a oaselor și sunt cuprinse în toate celelalte țesături ale corpului. În grăsimea laptelui sunt dizolvate materiile numite vitamina, cari sunt izvorul vieții și a puterii, și a căror lipsă din alimentație, face cu neputință viața celulelor organice, și în consecință, face cu neputință existența organismelor și cu atât mai mult, desfășurarea unei munci de orice fel din partea unui organism. Tot laptele crud mai conține și niște materii numite enzyme, cari ajută în mare măsură mistuirea. Nici un fel de aliment, ca carnea, ouăle, pe cari le primim dela animale, nu conține aceste vitamine într'o proporție atât de fericită, ca să se asigure o armonioasă dezvoltarea a oricărui organism.

Acestea sunt deosebitele, bune însușiri ale laptelui.

Pentru ca însă laptele să aibă aceste prețioase calități, trebuie ca, prin o hrănire pricepută și cu nutrețuri de bună calitate a animalelor producătoare de lapte, cum sunt vacile, caprele și oile, să le dăm posibilitatea acestora să ne dea un lapte întreg și sănătos. O vacă de lapte, care nu primește

hrană îndestulitoare; o vacă de lapte care primește nutrețe. în cari nu se cuprind toate materiile necesare hrănirii corpului ei și formării unui lapte complet, nu ne va putea da un lapte cu însușirile, cari le-am arătat mai înainte. În special lipsa de vitamină din nutrețuri se va resimți, și atunci vom avea vițeii, mânji, porcei, miei și iezi slabi, rămași mici și plăpânzi. La copii, lipsa de vitamină din nutrețurile animalelor producătoare de lapte, cum sunt nutrețurile plouate, cele vechi, paie și cocenii se va arăta prin aceea că, copilul, care bea sau mânâncă lapte, va avea pielea uscată, iar vederea turbure; copilul va rămânea înapoi în creștere, va fi palid și neastâmpărat, adică nervos; în unele cazuri lipsa de vitamine din lapte se va arăta prin aceea că copilul va avea oscioarele subțiri și încovoiate, va suferi deci de boala numită englezească, sau zisă pe limba doftoricească: rachitizm.

Dar nu numai hrana animalelor de lapte trebuie să fie bună și îndestulitoare, ci, pentru a avea un lapte sănătos și complet (întreg) și de bun gust, e de lipsă ca grajdul să fie ținut curat și bine aerizat. În *grajdul animalelor* de lapte nu e iertat să ținem porci, găini sau alte păsări. Așternutul de asemenea trebuie să fie curat, iar împărțirea nutrețului să nu se facă niciodată în timpul mulsului, fiindcă nutrețul și așternutul sunt prăfoase și un mare număr de goange mici, numite bacterii, căzând în laptele muls proaspăt, îl turbure și îi strică bunătatea. *Ugerul* animalelor de lapte trebuie să fie bine spălat înainte de mulgere, iar coada animalului să fie astfel legată, în cât să nu neliniștească pe mulgător și să risipească mureările în lapte. *Mulgătorul* trebuie să fie îmbrăcat curat; mâinile lui trebuie să fie perfect curate și, pentru a face mulsul cu înlesnire, să fie udate puțin cu lapte muls din uger. Primele raze mulse din uger fiind adeseori amestecate cu murdărie, acestea trebuie să fie adunate într'un vas separat și nu aruncate pe podeaua grajdului și pe așternut, fiindcă în lapte se sporește foarte ușor orice sămânță de boală, care ar fi risipită în grajd. *Vasele* în care se mulge și se păstrează laptele, trebuie să fie bine spălate, neruginite și opărite dese-ori cu leșie de cenușă, și apoi limpezite cu apă fierbinte.

Am arătat în cele spuse mai înainte ce aliment prețios este laptele și cât de trebuincios este acesta în alimentarea corespunzătoare, îndeosebi a organismelor tinere, în dezvoltare. Am mai arătat ce este necesar ca laptele să conțină toate materiile, cari sunt necesare traiului unui organism și dezvoltării acestuia. Ce poate fi deci statul nostru al învățătorilor, atunci când copiii, cari ne-au fost elevi, rămân timp de mai multe săptămâni numai în grija părinților lor și când primesc vacanța, a cărei rost nu este altul decât să lăsăm

tinerele mlădițe să-și împospăteze puterile, să odihnească și să se joace la soare, și la vânt, pentru ca, întorși la toamnă iarăși pe băncile școlii, să se apuce cu și mai multă putere și râvnă de învățatură?

Să întrebuițeze vacanța cu folos, să crească și să se întărească, iar pentru atingerea acestui scop, datoria Dvs. a părinților este să le dați o hrană îndestulitoare și bună, în care să nu uitați laptele și iarăși laptele, iar vacile, caprele și oile mulgătoare să le hrăniți astfel, ca să dea atâta lapte și așa de bun lapte, încât copiii Dvs. să aibă de ajuns și să-l mănânce cu plăcere.

Acesta este sfatul nostru. Credem că îl veți înțelege și îl veți urma, fiindcă nu este numai datoria noastră să Vi-l spunem, ci este și datoria Dvs. de părinți, să-l urmați întocmai, pentru binele urmașilor Dvs. și în interesul asigurării unui fericit și strălucit viitor al neamului și Țării noastre.

IMPORTANT!

No. 3399—1938. — **Circulări ministeriale.** Comunicăm în copie dispozițiunile Onor. Minister al Educației Naționale — trimise cu ord. No. 86285—1938 — spre știre și strictă conformare: „Domnule Revizor școlar Constatându-se că mulți dintre dnii învățători, în chestiuni care privesc școala și pe membrii corpului didactic, se adresează cu diferite intervențiuni sau reclamațiuni către Inalte personalități sau alte autorități administrative direct, le veți pune în vedere că le este interzis a se mai adresa pe viitor, în acest mod, atât pentru chestiunile de interes personal-profesional, cât și pentru interesele școlii lor. Orice fel de cereri sau reclamațiuni le vor îndruma la revizoratul școlar, care va face intervențiunile necesare pentru satisfacerea lor, în cadrul legilor în vigoare.

— Ca urmare a deciziei Ministerului, prin care s'a hotărât luarea direcțiilor acelor învățători care au 35 ani de serviciu, veți avea în vedere pe aceia care au funcționat, înainte de Unire, în provinciile alipite. Acestora li se va considera timpul servit sub ocupația străină, numai dacă în acest timp li s'au făcut rețineri pentru pensie.

— Cu ocazia verificărilor făcute de reprezentanții Serviciului de Măsuri și Greutăți din Ministerul de Industrie și Comerț, s'au găsit la multe școli instrumente de cântărit care nu îndeplinesc condițiunile legale de exactitate. Veți pune în vedere direcțiunilor de școale, în special acelor care au cantină, de a supune spre verificare la serviciul de măsuri și greutăți al județului, instrumentele de care se servesc, spre a nu fi găsiți contravenienți la dispozițiunile legii.

— Mulți directori de școli trimit Ministerului cereri spre a da școlii lor numele unei persoane care ar avea legătură cu

școala. Cum de multe ori aceste persoane, chiar dacă au făcut un bine școlii, au urmărit un scop personal spre a obține simpatia sătenilor, veți atrage atenția tuturor directorilor să chibzuiască înainte de a se hotări. Astfel vor evita a cere numele unei persoane în viață și, în afară de membrii Familiei Regale, vor prefera nume de personaje istorice, legate de regiune sau localitate și numai în cazuri excepționale vor cere numele unei persoane în viață, de o înaltă valoare morală și culturală.

— Sunt școli primare care, fie din lipsă de bani, fie din neglijența directorilor, nu și-au procurat portretul M. S. Regelui. Cum aceasta constituie o mare vinovăție, vă rugăm să puneți în vedere tuturor directorilor de școli, ca în timpul cel mai scurt să-și procure portretul M. S. Regelui. — p. Ministru, Stanciu Stoian. p. Director general, Al. Voinescu“.

No. 3655—1938. — **Evidența școalelor străjerite.** Pentru a întocmi și conduce o evidență despre școalele străjerite, din cuprinsul acestui județ, invităm pe dñii comandanți de stoluri ai școalelor cari au înălțat Pavilionul Național, ce a ne înainta cu prima poștă o copie a procesului-verbal ce s'a drosat cu ocazia acelei festivități. În viitor, aceste procese-verbale se vor triinite a II-a zi după serbare.

No. 3766—1938. — **Convenirea absolvenților craioveni, seria 1928.** Revizoratul școlar Craiova prin adresa No. 5501—1938 ne comunică următoarele, spre știre, pentru cei interesați: „Domnule Revizor, Absolvenții Școlii Normale de Învățători „Ștefan Velovan“ Craiova — seria 1928 — au luat inițiativa de a se întâlni în ziua de 3 Iulie a. c. pentru a sărbători 10 ani de terminarea școlii. Cu această ocaziune, în după-amiaza zilei de 3 Iulie, seria 1928 va sărbători pe dl Ilie Popescu Teiușan, distinsul profesor de pedagogie al Școlii Normale de Învățători Craiova. Urmare acestui fapt și în lipsa altor mijloace sigure de înștiințare, avem onoare a vă ruga să binevoiti a comunica învățătorilor din Revizoratul Dvs., seriile 1927—1937 inclusiv, absolvenți ai Școlii Normale de învățători din Craiova, foști elevi ai elui profesor Ilie Popescu Teiușan, despre această sărbătorire. Adeziunile se vor înainta dlui Marin Dragomir învățător, Școala de Aplicație Craiova. Revizor, școlar, Florian Dumitrescu“.

No. 3310—1938. — **Registre și imprimate străjerești.** Comunicăm în copie adresa No. 200 - 1938 a Liceului Industrial de Băieți din Roman, spre știre, pentru dñii comandanți de stoluri ai școalelor primare străjerite din cuprinsul acestui județ: „D-le Revizor. Avem onoare a vă înainta prospectul Tipografiei Liceului Industrial din Roman, care confecționează și vinde registre și imprimate străjerești după modelul oficial. Vă rugăm

să binevoiiți a comunica acest fapt școalelor în subordinea Dvs. spre a cumpăra, care doresc, aceste registre dela noi. Intrucât registrele și imprimătele străjerești sunt confecționate pe hârtie bună și în condițiuni superioare și intrucât școala noastră lucrează cu elevii străjeri, pe care îi susține din venitul acestor comenzi, sperăm în concursul d-voastră binevoitor. Costul a 14 registre Lei 300, a 5 bugete Lei 5, transport și ambalaj Lei 95 total Lei 400. — Director Inginer, Indescifrabil“.

No. 3815—1938. — **Datele anului 1937 - 38.** Avem onoare a vă trimite în copie ordinul onor. Minister No. 90923—1938 pentru știre și strictă conformare: „Domnule Revizor, Vi se pune în vedere ca până la data de 5 Iulie a. c. să ne trimiteți un tablou cuprinzând următoarele: a) Datele numerice din recensământ pe sex din anul 1937—38; b) numărul înscrișilor pe clase și după sex; c) numărul promovaților pe clase și după sex; d) procentul promovaților față de al înscrișilor pe clase; e) numărul absolvenților după sex; f) procentul absolvenților față de al înscrișilor în clasa VII-a. — p. Director general, P. P. Petrescu. Șeful Biroului, M. Niculescu“.

No. 3580—1938. — **Numirea de inspector general a dlui C. Stan.** Avem onoare a Vă face cunoscut că On. Minister prin Decizia No. 80654—1938 dispune ba dl Inspector General primar Gh. Tulbure să treacă la Regiunea IV Brașov iar dl C. Stan Inspector General primar să treacă în locul D-sale la Regiunea II școlară Oradea.

No. 3208—1938. — **Purtarea elevilor în afară de școală.** Avem onoare a vă înainta în copie ordinul Onor. Minister No. 75696—1938 pentru știre și strictă conformare: „Domnule Revizor, Parte din elevii dela școalele primare și grădini de copii, în drumul lor până la școală și înapoi spre casă, înarmați cu creioane negre, colorate, cu linii sau bețișoare, sgârie și murdăresc toate casele, zidurile și gardurile, scriind adesea necuviințe pe porți și trotuare. Față cu această constatare, Ministerul vă roagă să luați cuvenitele măsuri, ca directorii dela școlile mai sus menționate să atragă atențiunea elevilor asupra felului cum să se poarte în afară de școală, spre a se îndepărta astfel relele deprinderi, pagube proprietarilor, urita înfățișare a locuințelor, cum și simțământul de a face rău al copiilor. — p. Director general, Al. Voinescu. Subdirector, Indescifrabil“.

No. 3335—1938. — **Pepinierele școlare.** Avem onoare a vă face cunoscut că pepinierele de pomi comunale în baza ordinului Onor. Prefecturi a Județului Sălaj No. 16916—1938 au trecut pe seama școlilor primare de stat. Invităm pe dnii directori să facă această preluare din partea primăriei până la 20 Iulie a. c. dresând procese-verbale din care un exemplar se va

trimite serviciului nostru. În viitor pepinierele vor fi lucrate cu elevii cursului supraprimar sub conducerea tuturor învățătorilor școlii respective.

No. 3775—1938. — **Rectificarea înaintărilor în grad.** Avem onoare a Vă înainta în copie ordinul Onor. Inspectorat școlar Oradea No. 9554—1938 spre știre și conformare: — „Domnule Revizor, În baza ordinului Ministerului No. 89.275—1938, avem onoare a vă aduce la cunoștință că întrucât nu toți învățătorii care au depus examenul de înaintare la gradul II în 1932, 1933 și 1934, în virtutea unei măsuri excepționale, deși aveau drept să-l depună în 1931 și 1932 nu a cerut în termen fixat rectificarea datei, Ministerul a hotărât lichidarea ultimelor cazuri, acordând tuturor acestor învățători rectificarea acestei date în conformitate cu art. 235 din legea învățământului primar din 1934. În consecință, veți binevoi a aduce la cunoștință această măsură celor în drept. p. Inspector General, M. Radu, Șeful Secției, Petru Hrițiu“.

No. 3781—1938. — **Numirea dlui Petre Gh. Savin ca inspector școlar pentru învățământul religios.** Avem onoare a Vă face cunoscut că Onor. Minister prin Decizia No. 93.378—1938 numește pe data de 1 Iunie 1938 pe preotul econom Petre Gh. Savin consilier referent la Episcopia Dunărei de jos, Galați, ca inspector școlar pentru învățământul religios dela școlile primare din țară.

Revizor școlar, **Petre Popescu.**

Convenirea absolvenților Școlii Normale de Învățători di Zălau, seria 1928.

Absolvenții seria 1928 ai Școlii Normale de Învățători din Zălau serbează 10 ani dela absolvire în zilele de 19 și 20 Iulie a. c. în localul vechii Școli Normale din Zălau, cu un program original și bine întocmit. Rugăm pe toți colegii din județ să parte la această întâlnire, ridicând în felul acesta însemnătatea acestui act de solidaritate.

Comitetul organizator.

◆ POȘTA REDACȚIEI ◆

— Din cauza aglomerației prea mari de material am fost nevoiți a suprima din numărul de față rubricile „Cronica” și „Cărți-Reviste”.

— Numărul viitor al revistei noastre va apare la 1 Sept. a. c. Domnii colaboratori sunt rugați cu insistență să trimită manuscrisele până la 15 August.

— Transmitem tuturor cititorilor sincere urări de bine și sănătate pentru vacanța de veră și deplină reconfortare fizică și sufletească.

Redacția.